

MILJÖREDOVISNING 2016

– En sammanfattning av Upplands Väsby kommuns miljöarbete

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Vad har hänt i Väsby under 2016?	4
Från mål till handling	6
Kommunens miljöarbete	7
Betydande miljöområden	7
Kompetens	8
Energianvändning	10
Avfallshantering	12
Trafik och transporter	14
Kemikalieanvändning	16
Markanvändning	18
Vattenanvändning	20
Buller	22

”DET FINNS MYCKET ATT VARA STOLT ÖVER”

Det har gått lite över ett år sedan jag i mars 2016 började som miljöstrateg på Upplands Väsby kommun. Att miljö och hållbarhet står i fokus i kommunen var något jag kände till sedan tidigare och det bidrog till att jag sökte mig till just Väsby.

Väl på plats slängdes jag direkt in i arbetet med att leda kommunens övergripande miljöfrågor och blev fort varm i kläderna. Under min första månad på jobbet skedde en förnyelserevision av vårt miljöcertifikat. Upplands Väsby är en av få kommuner i Sverige som är certifierade enligt miljöstandarden ISO 14001!

Miljöarbetet vi driver enligt standarden är grunden till det engagerade och goda miljöarbete som vi gör här i Väsby. Det hjälper oss att ta ansvar för miljön och hitta nya sätt att utveckla metoder, kunskap och skapa delaktighet för hur vi som kommun kan arbeta vidare med vårt miljöarbete i olika verksamheter.

Som resultat av det goda miljöarbete som görs fick jag vara på plats i Visby under Almedalsveckan och ta emot priset som Sveriges tredje miljöbästa kommun av tidningen Aktuell Hållbarhet (vi blev för övrigt bäst av alla Stockholmskommunerna).

2016 var dessutom året som Väsby fick sitt första kommunala naturreservat, Norra Törnskogen, blev utsedda till Årets återvinningskommun och även Årets samhällsbyggare. Årets återvinningskommun utsågs vi till av facktidsskriften Recycling och flera branschorganisationer, med bland annat motiveringen att: ”Upplands Väsby är inte rädd för att testa nya saker och har öppnat upp för nya varianter av fastighetsnära insamling.”

Det var tidningen Dagens Samhälle som utsåg kommunen till Årets samhällsbyggare för vårt arbete med att skapa en hållbar styrmodell för att säkra och ta ansvar för en god framtida stadsmiljö i vårt bostadsprojekt Fyrklövern.

Det finns helt enkelt mycket att vara stolt över! Inte bara för det som har gjorts utan även för det som pågår och planeras. Ett exempel är förskolornas pågående arbete med återbruk, där man vill lära barnen att det som vi ser som sopor kan få nytt liv genom att tillverka nya saker av dem.

Populärversionen av miljöredovisningen som du nu har framför dig är något nytt för i år. Kommunen har sedan flera år tillbaka gjort en årlig miljöredovisning utifrån verksamheternas åtta betydande miljöområden, med nyckeltal och handlingsplan. Vi vill nu att fler ska ta del av det arbete vi gör. Därför har vi valt att skapa denna version där du på ett enkelt sätt kan ta del av vårt arbete kopplat till miljö och hållbarhet.

Trevlig läsning!

Morgan Pettersson, miljöstrateg
Upplands Väsby kommun, maj 2017

VAD HAR HÄNT I VÄSBY UNDER 2016?

Utvecklingsplan för ekosystemtjänster lanseras

Årets Samhällsbyggare

Bildandet av Norra Törnskogens naturreservat

Årets återvinningskommun

Utredning av läckage av PCB påbörjas

Mobila återvinningscentralen

Earth Hour

Rekrytering av miljöstrateg

Förnyad certifiering

Sveriges tredje miljöbästa kommun

Stadsbyggnadsdagen och utdelning av Hållbarhetspriset

Uppförande av energikrävande byggnationer

Klädbytardag

Lanseringen av Solkartan

FRÅN MÅL TILL HANDLING

Upplands Väsby's miljöarbete går hand i hand med länets miljömålsarbete och att nå de 16 nationella miljökvalitetsmålen är en stor utmaning och kräver att alla i kommunen är delaktiga – såväl tjänstemän, medborgare som företag.

En stor del av arbetet kring de nationella miljömålen görs i kommunen utifrån kommunfullmäktiges övergripande miljösmål. Kommunfullmäktige är kommunens högsta politiska instans och varje år tar de beslut om de mål som ska vägleda kommunen framåt. Bland dessa mål, som presenteras i flerårsplanen, finns kommunens övergripande miljösmål.

Det övergripande miljömålet för 2016 var:

” *Kommunen ska vara ett föredöme inom miljöområdet och bedriva ett systematiskt miljöarbete som leder till ett hållbart samhälle. Genom ett fördjupat samarbete med medborgare, företagare och andra aktörer ska vår gemensamma miljö- och klimatpåverkan minska.*

Det övergripande miljömålet bryts sedan ner från kommunfullmäktige till respektive verksamhet i kommunen. Verksamheterna tar fram detaljerade miljösmål och handlingsplaner som leder dem i arbetet för att bidra till det övergripande miljömålet.

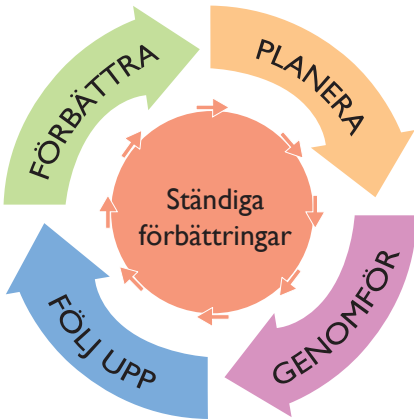
Kommunfullmäktigesmål	Nämndmål	Verksamhetsmål	Nyckeltal	Handlingsplan
Miljö och klimat.	Utförare inom nämndens verksamhetsområde ska aktivt arbeta med miljöfrågor.	Breddenskolan ska bedriva ett aktivt och systematiskt miljöarbete.	Kundenkätens fråga "På min skola lär vi oss om miljöfrågor" är indikator på hur vi når målet.	På Breddenskolan ska miljöperspektivet i ämnas kursplaner involveras i undervisningen så att elevers miljökompetens bidrar till förmågan att skapa ett hållbart samhälle.

Ovan ser du ett exempel på nedbrytningen från kommunfullmäktiges mål till specifik handlingsplan i en av kommunens verksamheter.

KOMMUNENS MILJÖARBETE

Sedan 2010 har kommunen varit miljöcertifierade enligt ISO 14001 och arbetar därigenom på ett strukturerat och systematiskt sätt. Detta hjälper oss att uppfylla våra mål och genomföra våra visioner på ett effektivt sätt. Genom detta har vi aktivt kunnat involvera och utveckla miljöarbetet inom kommunens alla verksamheter.

Grunden i miljöstandarden är ständiga förbättringar och baserar sig på principen: Planera, Genomför, Följ upp och Förbättra!

BETYDANDE MILJÖOMRÅDEN

Som det beskrivs ovan är ISO 14001 en standard som får verksamheter att arbeta med miljö på ett strukturerat sätt och det lägger ett stort fokus på verksamheternas betydande miljöområden.

Med betydande miljöområden menas områden inom verksamheten som har eller kan ha en stor påverkan på miljön. Kommunens miljöområden har tagits fram gemensamt med verksamheterna och är i dag åtta stycken.

Markanvändning

Vattenanvändning

Energianvändning

Kemikalieanvändning

Trafik & transport

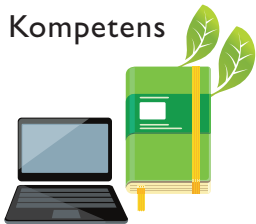
Avfallshantering

Buller

Kompetens

KOMPETENS

Kompetens kan kopplas till hela det nationella miljömålsarbetet. Många gånger behöver vi få en större förståelse för hur saker fungerar och påverkar varandra. Andra gånger handlar det om att förmedla en kunskap som redan finns. Ju mer kunskap vi har inom miljö desto större chans har vi att hantera olika miljöproblem.

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Kommunen satsar på att både medarbetare och medborgare ska veta mer om olika miljöfrågor. Inom den kommunala organisationen lanserades under 2016 en ny miljöutbildning som alla kommunens medarbetare ska genomföra. Dessa kunskaper kan medarbetarna sedan ta med sig i sitt miljöarbete. Hittills har över 1 000 medarbetare gjort utbildningen, vilket betyder att ca 300 medarbetare har kvar att genomföra den.

Ett viktigt uppdrag kommunen har är att informera och utbilda barn och ungdomar i miljöfrågor via skolan. Ett exempel på detta är klass 13C på Grimstaskolan som ingick i ett internationellt samarbete med Australien, Irland och elva olika skolklasser i sex svenska kommuner. Klassen fick lösa olika problem gällande miljöfrågor, hållbara resor och miljöpåverkan av olika transportmedel via internet tillsammans med de andra eleverna. De svenska testerna togs bland annat fram av pedagoger på Grimstaskolan och fokus låg på elevernas samarbete, kommunikation och hur de löste problemen tillsammans.

Utöver skolans viktiga arbete försöker kommunen att nå ut till allmänheten via olika evenemang och seminarier. Earth Hour är ett evenemang som hållits de senaste nio åren i kommunen med syftet att engagera väsbybor i klimatfrågan.

Under Earth Hour 2016 kunde väsbybor delta i en föreläsning om hållbart sparande, gå en vegetarisk matlagningskurs samt vara med i två cykeldagar där man kunde få sin cykel servad eller lära sig serva cykeln själv. Evenemanget var väldigt uppskattat med ca 100 deltagare totalt.

Kommunen har ett föreningsstöd som heter Miljöstöd för föreningar vars syfte är att stödja ideella föreningar som gör evenemang med miljökoppling. Under 2016 fick bland annat Aktion för fred och utveckling i Kongo stöd för att anordna en öppen naturvandring där klimatfrågan diskuterades. Stödet har blivit mer populärt för varje år som gått.

Via det regionala samarbetsprojektet, Energi- & klimatrådgivningen, har kommunen kunnat erbjuda gratis energirådgivning till privatpersoner, bostadsföreningar och företag. Under föregående år fick ca 90 nya husägare information om Energi- & klimatrådgivningen.

Även många av kommunens verksamheter gör insatser för att öka medvetenheten om miljöfrågan. Bland annat har gruppboendet Sandavägen upprättat en egen potatisodling, medarbetare på gruppboendet Maria Krantzons väg 10 har gått utbildning i ekologisk matlagning och äldreboendet Brobacken höll en frågesport med tema miljö för sina äldre.

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
Antal föreningar som sökt miljöstöd	8	8	7	7

GODA EXEMPEL

På Breddensskolan får eleverna fördjupa sig i olika ämnen, de arbetar utifrån olika teman och de får praktisk kunskap genom att hjälpa till att sköta skolans kompost. Bollstanässkolan har ett miljöråd och de använder sig av utemiljön i undervisningen under hela året – t.ex. genom fågelskådning och genom att koppla ihop årstiderna med miljö.

ENERGIANVÄNDNING

Minskad energianvändning kopplas till miljömålen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning och God bebyggd miljö. Mest energi används inom bygg och industri, följt av hushållen och transportsektorn.

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Kommunen har som mål att minska energianvändningen i kommunens lokaler. Målet är att energianvändningen ska minska med i genomsnitt tre procent varje år. Sedan beslutet togs har målet uppnåtts årligen men under 2016 medförde högre energianvändning i nya och tillfälliga byggnader att minskningen bara landade på en procent. Energieffektiviseringsmålet för 2020 har emellertid sedan tidigare redan uppnåtts.

För att nå energieffektiviseringsmålet har kommunen under året gjort olika insatser. Det har investerats i energisnål utrustning i fastigheter, som till exempel LED-belysning, ventilationsaggregat med värmeåtervinning och smart styrning. Dessutom har arbetet med "Brukarsamverkan" fortsatt under året vars syfte är att höja kunskapen om energi och klimat bland användarna. Under 2016 har fokus varit på social- och omsorgskontoret där föreläsningar har hållits för personal och deltagare på bland annat verksamheterna Café Astrid, Hörnan, Kommungruppen, Norra Berget och Södra Berget.

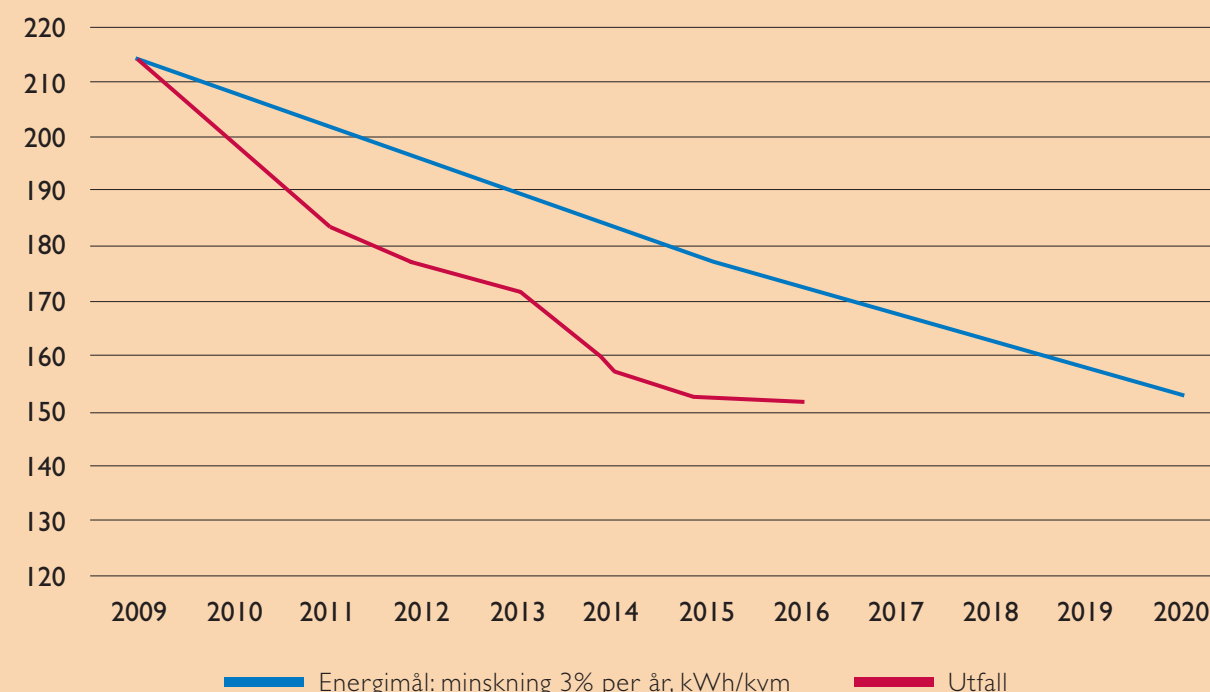
En viktig del i arbetet med att minska energianvändningen i kommunens lokaler ännu mer är det arbete som görs av varje medarbetare och medborgare. Flera enheter i kommunen har egna miljömål kopplade till minskad energianvändning och för att följa utvecklingen mäter kommunen energianvändningen för de fastigheter där det är möjligt. Ett nytt program, Vitec VE, har under 2016 börjat användas vilket väntas ge mer precisa mätningar och möjlighet att snabbare se avvikelser.

För att minska energianvändningen i alla led pågår även arbete med energieffektivisering redan vid nybyggnation. Till exempel har kommunens fastighetsenhet under året arbetat med att ställa krav på energieffektivisering vid varje nybyggnation som har gjorts i kommunen. Dessutom har kommunens bygglovsenhet arbetat med interimistiska slutbesked, vilket är ett tillfälligt slutbesked och betyder att byggherren måste uppfylla de utlovade kraven innan slutgiltigt slutbesked ges. Detta underlättar för medborgaren att säkerställa att uppmätta värden stämmer överens med det som leverantören utlovat när det gäller energiåtgång.

5 500 MWh!

Så mycket energi producerades av kommunens vindkraftverk under 2016. Det är lika mycket som Grimstaskolans elanvändning under fem år.

ENERGIPRESTANDA 2009 – 2020

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
Andel interrimistiska slutbesked för nybyggda en- och tvåbostadshus	100	100	100	100

202 ST

Under året har 202 stycken gamla belysningsanordningar bytts till LED som gett oss en energieffektivisering på totalt ca 64 MWh/år.

AVFALLSHANTERING

Bättre avfallshantering och minskad resursanvändning kopplas till miljömålet God bebyggd miljö. Åtgärder inom avfallsområdet påverkar även möjligheterna att nå miljömålen Giftfri miljö, Begränsad klimatpåverkan och Ett rikt odlingslandskap. Hushållen har stor betydelse för att avfallsmängderna ska minska.

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Upplands Väsby är tillsammans med andra kommuner delägare i avfallsbolaget SÖRAB som bland annat sköter kommunernas återvinningscentraler. Alla nio ägarkommuner till SÖRAB har samma avfallsmål som man jobbar för att uppnå. Till exempel ska man bli bättre på att återvinna och få bort det farliga avfallet från hushållsavfallet. Kommunen arbetar också aktivt med att förhindra uppkomsten av avfall samt att återanvändning och återvinning ska öka.

Kommunen har tillsammans med andra kommuner drivit en informationskampanj för att få fler medborgare att samla in sitt matavfall. Gå in på sorteramatresten.se för att få veta mer om grötgödsel, pastapendla samt tacotaxi och se hur du kan ansluta dig till matavfallsinsamlingen! För att lyfta kopplingen mellan matsvinn och dess klimatpåverkan ordnade kommunen, tillsammans med olika aktörer, föreläsningsserien "Maten och klimatet" under året.

Sedan 2016 är det entreprenören Liselott Löf som samlar in förpackningar och tidningar från kommunens

verksamheter. Under året har alla verksamheter hjälpt till att återvinna papper och plast motsvarande 485 träd och 1 500 liter olja!

Kommunens verksamheter har även arbetat med att involvera sina deltagare i avfallsfrågor. Exempelvis har Södra Berget, Smedjan och Navet startat ett samarbete där deltagare är delaktiga i källsorteringen av sitt avfall. Vilunda Snickeri & Ateljé Tygtryck har lagt fokus på att återvinna material som annars skulle kastas och Speldosan samt Hedvigsgården har anordnat tipsrundor med avfallstema för sina äldre.

Kommunens interna bytesmarknad Reko har möjliggjort byten av många föremål mellan enheterna och det har resulterat i en ekonomisk besparing på ca 71 000 kronor och en miljövinst på 1 800 kilo koldioxid!

Sist men inte minst utsågs kommunen till Årets Återvinningskommun 2016! Kommunen vann för att man inte är rädd för att testa nya insamlingssystem, att man har en god dialog med externa parter samt har miljönyttan i fokus i sitt arbete.

Målet för materialåtervinningsgraden uppnåddes inte, främst på grund av färre antal anslutna hushåll till matavfallsinsamlingen än vad som planerats.

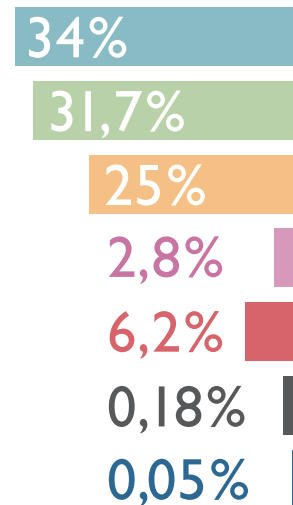
Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
Andel av hushållsavfall som materialåtervinns	38%	34%	33%	32%

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
Andel hushåll anslutna till matavfallsinsamling	55%	46%	47%	38%
Andel av hushållens matavfall som sorteras ut för biologisk behandling inkl. hemkompostering och avfallskvarnar	25%	23%	17%	16%

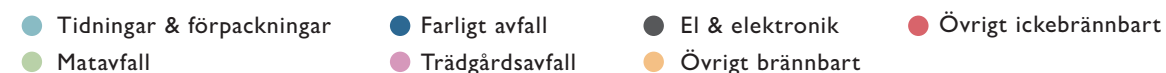
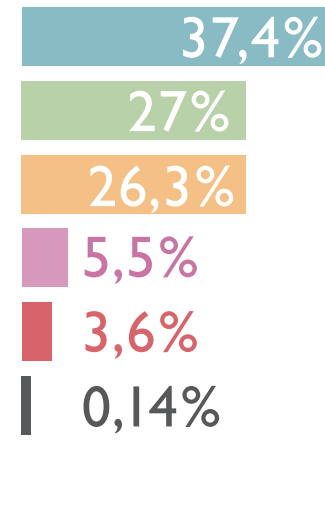
I VÄSBYBORNAS SOPPÅSAR

Väsbyborna har blivit bättre på att sortera ut matavfall och farligt avfall. Men det finns fortfarande alldeles för mycket kvar av det i hushållssoporna. Det samma gäller för förpackningar och tidningar.

Flerbostadsavfallet

Villaavfallet

TRAFIK & TRANSPORTER

Trafik och transporter kopplas främst till två miljömål: Begränsad klimatpåverkan & Frisk luft.

Trafik och transporter påverkar även miljömålen Bara naturlig försurning, Ingen övergödning och God bebyggd miljö.

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Större delen av kommunens klimatarbete handlar om att uppnå målet om att minska växthusgasutsläppen med 50 % till 2020, jämfört med 1990. Fram till 2014 har kommunen lyckats minska utsläppen med 37 %, trots stora utsläpp från E4:an. Ett viktigt redskap för att arbeta med klimatfrågor är kommunens energi- och klimatstrategi. En förnyelse av denna påbörjades under året och förväntas färdigställas under 2017.

Internt arbetar kommunen med att uppmuntra till mer miljövänligt resande genom att erbjuda våra medarbetare bokningsbara elbilar, SL-kort och elcyklar. Av kommunens 62 fordon är 40 miljöbilar. Tyvärr körs det fortfarande en del i tjänsten med privata bilar. Emellertid ökade energiförbrukningen orsakad från kommunens bilar med nästan det dubbla och dessutom användes de bokningsbara SL-korten 292 gånger under året.

Under 2016 valde kommunen och Väsbyhem att klimatkompensera alla tjänsteresor som gjorts via flyg. Detta innebär att för varje kilo koldioxidutsläpp så gjordes en investering som kan minska koldioxid på annat håll. Efter klimatkompensationen 2015 uppstod en stor efterfrågan på elcyklar, vilket gjorde att kommunen under 2016 köpte in 18 nya elcyklar som fördelades mellan kommunens verksamheter. Klimatkompensationen under 2016 gick till installation av rörelsesensorer och ytterligare en elcykel med cykelkärra.

Något som påverkar trafiken i Väsby är hur kommunen planerar och som vägledning till detta finns kommunens trafikstrategi. En uppdatering av denna påbörjades under året och ska slutföras 2017.

Utöver god planerad trafik är det viktigt att både medborgare och medarbetare gör ett aktivt val att resa hållbart. För att få ökad kunskap och byta erfarenheter inom detta område är kommunen med i ett nätverk, ResSmart, med 20 andra Stockholmskommuner samt Trafikförvaltningen. Nätverket syftar till att få igång arbetet med hållbara resor i Stockholmsregionen och skapa synergieffekter.

Kommunen har dessutom en löpande dialog med Trafikförvaltningen som i januari gjorde en del trafikförändringar som innebar att busstrafiken minskade med 25 %. Kommunen har vid ett flertal tillfällen påtalat att detta påverkar kommunens förutsättningar att planera för kollektivtrafiknära områden i kommunen. Kommunen har trots detta fortsatt arbeta med att minst 80 % av de planlagda bostäderna ska ha bra kollektivtrafiklägen.

Satsningar har även gjorts på kommunens cykelvägar. Under året har 1,4 kilometer cykelväg tagits fram för att ytterligare underlätta för alla medborgare i kommunen att välja cykeln framför bilen. Cykelvägarna ser du enklast genom Väsbykartan.

Under året har även flera verksamheter i kommunen arbetat med att minska resandet i tjänsten. Bland annat har individ- och familjeomsorgen infört digital vårdplanering, vilket innebär att de använder videokonferenser istället för att träffas på plats.

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
Andelen planlagda bostäder med bra kollektivtrafiklägen ska vara minst 80 % (definition enligt trafikstrategin)	80%	98%	82%	83%

I samarbete med Cykelfrämjandet och ABF norra Storstockholm hölls en cykelkurs under våren.

BILAR I KOMMUNEN

Antal bilar
2014: 57
2015: 58
2016: 62

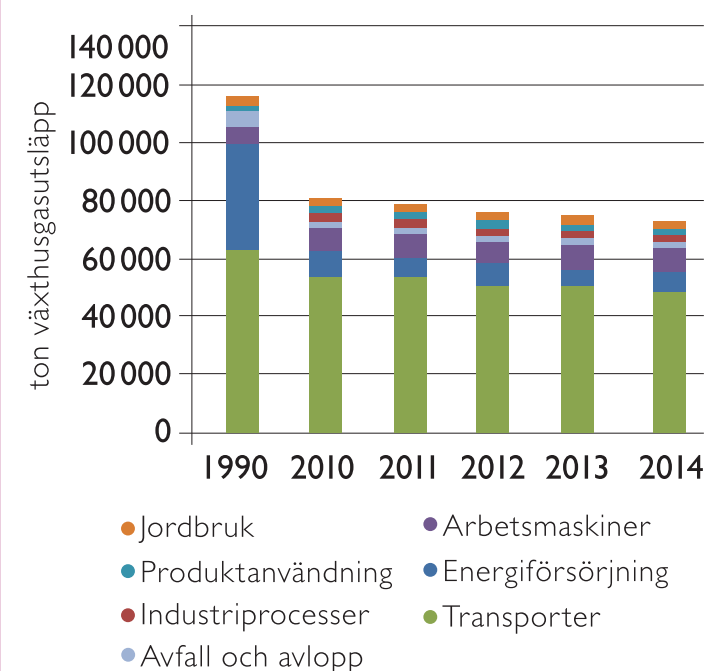
Antal miljöbilar
2014: 33
2015: 36
2016: 40

Mängd bensin i kommunens bilar
2014: 3 622 liter
2015: 4 793 liter
2016: 5 167 liter

Mängd energiförbrukning för kommunens elbilar
2015: 3 695 kWh
2016: 6 435 kWh

Antal körda kilometer (km) i tjänsten med privat bil
2014: 88 526 km
2015: 85 518 km
2016: 95 723 km

VÄXTHUSGASUTSLÄPP

MÅL

Utsläppet av växthusgaser ska minska (halveras fram till 2020 jämfört med 1990 års värden)

RESULTAT 2014

37%

RESULTAT 2013

36%

*resultatet eftersläpar alltid två år

KEMIKALEANVÄNDNING

Vår kemikalieanvändning kopplas till miljömålet Giftfri miljö. Men eftersom det finns så många kemikalier i vår vardag påverkas även miljömålen Frisk luft, Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö, Ett rikt odlingslandskap, Levande sjöar och vattendrag samt Grundvatten av god kvalitet.

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Användningen av kemikalier i kommunen varierar väldigt mycket mellan olika verksamheter. I boenden, förskolor och kontor hittar man oftast olika typer av städkemikalier medan kontoret för samhällsbyggnad använder mycket tyngre kemikalier i sitt arbete. Alla kommunens verksamheter dokumenterar löpande kemikalier med farosymboler. Kontoret för samhällsbyggnad använder sig av EcoOnline som bland annat dokumenterar hur stora mängder som används, om en specifik kemikalie verkligen behövs i arbetet och om den är bästa alternativet enligt produktvalsprincipen.

Eftersom kontoret för samhällsbyggnad hanterar störst andel kemikalier har de under året även gått en utbildning och förenklat instruktioner vid kemikaliehanteringen genom användandet av QR-koder.

Många kemikalier i kommunens verksamheter kan undvikas genom att kommunen ställer miljökrav vid upphandlingar. Ett exempel är de krav som ställs på andel ekologiska livsmedel där målet är att nå 70 % fram till 2020. Under 2016 blev resultatet 25 % andel ekologiska livsmedel istället för de målsatta 40 %. En av anledningarna till detta är att i måltidsupphandlingen som genomfördes 2015 sattes, på grund av ekonomiska skäl, endast krav på 35 % andel ekologiska livsmedel. Måltidsupphandlingen omfattar maten som levereras till förskolor, skolor samt individ- och äldreomsorgen. Även andra kemikaliekrav har ställts

vid upphandlingar. Exempelvis har fastighetsenheten under året arbetat med att utveckla kemikaliekrav inom nyproduktion. Kraven har arbetats in i lokal- och funktionsprogrammet för LSS, skola och förskola. I Odenskolan har krav på en giftfri miljö ställts.

Miljökontoret ansvarar för kemikalietyllsynen hos företag som finns inom kommunen. När olika miljöfarliga verksamheter såsom verkstäder, industrier med mera får sin regelbundna tillsyn av miljökontoret kontrolleras det hur kemikalierna hanteras, förvaras och dokumenteras. Under året har ingen kemikalietyllsyn utöver den ordinarie regelbundna miljötyllsynen genomförts på grund av resursbrist.

En stor utmaning för kommunen under året var att utreda läckaget av PCB till Väsbyån och Oxundasjön. Under 2016 genomfördes eller påbörjades undersökningar på mark, luft, vatten, sediment och fisk med målet att spåra källan till läckaget. Med hjälp av underlaget fortsätter sedan arbetet med att under 2017 och framåt ta fram åtgärder för spridningen.

PCB

VAD VET VI I DAG?

Under ett regionalt miljöövervakningsprojekt 2013 upptäckte kommunen att bottensedimenten och fisk i Oxundasjön hade höga halter av PCB. Sedan upptäckten har flera undersökningar gjorts som bland annat visat att:

- halterna som uppmäts i fisk överskrider gränsvärden för konsumtion, framförallt avråds kvinnor i fertil ålder och barn att äta fisken
- mängden PCB i Oxundasjöns sediment är den hittills största som hittats i svenska vatten

Under 2017 har Oxundasjön och Rosersbergsviken fått högst prioritering av Länsstyrelsen gällande förorenade områden i Stockholms län och de kommer vara delaktiga i arbetet framåt. I dagsläget tittar kommunen på hur föroreningen eventuellt påverkar närområdet och vilka åtgärder som är bäst lämpade att genomföra i sjön. Det kan handla om muddring (gräva upp sedimenten), täcka över sedimenten eller låta föroreningen vara. Vilken åtgärd som väljs beror på en kombination av risk, kostnad och påverkan på människa och natur.

Messingen misstänks vara källan till läckaget där utsläppen troligtvis skett genom golvbrunnar och avloppsledningar från industriverksamhet till ån och sjön under 1900-talet. I Messingen har det nu gjorts

en omfattande sanering av marken och exploatören uppskattar att fem ton PCB sanerats från området.

Mer information finns på kommunens webbsida: www.upplandsvasby.se/oxunda

VAD ÄR PCB?

PCB är ett samlingsnamn för drygt 200 olika giftiga och svårnedbrytbara ämnen. PCB användes inom industrin och började användas i stor skala i Sverige under 1940–50-talet. Det ansågs vara ett mirakelämne eftersom det är långlivat, värmetåligt och elektriskt isolerande. Det användes i bland annat kondensatorer, plaster, båtfärger och fogmassor.

ÄR PCB FARLIGT?

PCB är giftigt för djur och miljön vilket gjorde det svårt för exempelvis sälar och ornar i Östersjöområdet att föröka sig under 1960- och 70-talet. Hos människor har långvarig exponering av PCB kopplats till beteendeförändringar, misstänks försämra immunförsvaret, fortplantningsförmågan och vara cancerogent. Bedömningen av hälsoriskerna med PCB är emellertid svårt då de olika typerna av PCB ger olika biologiska effekter. *Källor:*

Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen

MARKANVÄNDNING

Markanvändning kopplas främst till miljömålet God bebyggd miljö.

Hur kommunen använder mark påverkar även miljömålen Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015
Restaurering av skogsmark (hektar)	5	40	34
Restaurering av öppen mark (hektar)	5	102	13
Restaurering av forn- och kulturlämningsområden (hektar)	1	2	1

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Fram till 2040 är prognosen att antalet väsbybor har ökat till fler än 63 000 personer. Detta innebär att det måste byggas fler bostäder samtidigt som närhet till grönområden måste finnas kvar. Målet för vår kommun är att utvecklas genom ett hållbart byggande och erbjuda möjligheten till boende i både stadsmiljö och nära naturen.

Under 2016 fick kommunen mycket uppmärksamhet för arbetet med ekosystemtjänster. Genom "Utvecklingsplan för ekosystemtjänster" får Väsby en helhetsbild över vilka natur- och grönområden som är viktiga att bevara och utveckla samt vilka insatser som kan behöva göras för att utveckla ekosystemtjänsterna. Nästa steg i detta arbete kommer att vara att se till att allt det underlag som har tagits fram används vid planering så att värden kan bevaras och utvecklas. På kommunens webbsida kan du läsa mer om ekosystemtjänster.

Under våren 2016 färdigställdes ett hjorthägn i Brunnby-Vik där det i dag finns 21 hjortar. Hjortarnas bete bevarar och utvecklar de natur- och kulturvärden som finns i området, genom att synliggöra fornlämningar samt ge ljus och plats för träd.

Andra naturområden som är viktiga för rekreation har även tagits hand om genom bete, slåtter samt gallringar och röjningar av växtlighet.

Efter en lång process förklarades Norra Törnskogen som naturreservat. Naturreservatet bildades för att främja det rörliga friluftslivet, säkra grönstrukturen i Rösjökilen och för att bevara den biologiska mångfalden i området.

Ett annat uppmärksammat projekt är byggprojektet Fyrklövern som utvecklat ett poängsystem som uppmuntrar till miljömässig och social hållbarhet. Poängsystemet fungerar så att en byggherre får rabatt på markpriset för bland annat ju fler miljöanpassade krav och förslag byggnaden uppfyller. Tack vare detta framåttänkande sätt att arbeta mottog kommunen priset för Årets samhällsbyggare 2016!

Under året var kommunen tillsammans med Vallentuna värd för Kilsamverkan, där man tillsammans med andra kommuner samverkar kring Stockholms gröna kilar. En grön kil är ett större naturområde som främjar biologisk mångfald, används för rekreation och andra ekosystemtjänster.

VATTENANVÄNDNING

Vattenanvändning kopplas främst till de två miljö-målen Grundvatten av god kvalitet & Levande sjöar och vattendrag. Men det inverkar även på Giftfri miljö, Ingen övergödning, God bebyggd miljö, Bara naturlig försörjning, Levande skogar, Ett rikt odlings-landskap, Begränsad klimatpåverkan samt Ett rikt växt- och djurliv.

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Det är Upplands Väsby kommun som ansvarar för anläggning, drift och underhåll av de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna. I kommunen ligger även Hammarby grundvattentäkt, som är en av de vatten-täkter som fungerar som dricksvattenreserv för flera kommuner i Stockholmsområdet.

För att säkerställa tillgång till god kvalitet av dricks-vatten arbetar bland annat kommunens miljökontor löpande med tillsyn av verksamheter som på olika sätt kan påverka eller bidra till förorening av vattnet i kommunen.

Vattenfrågan avgränsas inte bara till kommunens gränser utan kräver samarbete mellan olika aktörer. Enheten för stadsutveckling och hållbar planering har under året varit drivande i bildandet av ett grundvattenråd för norra Stockholmsåsen som via ett samarbete av berörda aktörer har i uppgift att försöka säkra kvaliteten och mängden vatten i norra Stockholm.

Kommunen arbetar även med vattenvård av våra sjöar, vattendrag och våtmarker. Även här har ett mellan-kommunalt samarbete startat för att sätta in åtgärder

som förhindrar att för mycket näring från jordbruket och hästgårdar läcker ut i våra sjöar och vattendrag.

Under 2016 skedde en bräddning i Fresta gärde, vilket innebär att orenat avloppsvatten kommer ut i sjöar och vattendrag till följd av överbelastade ledningsnät eller reningsverk. Bräddningen i Fresta orsakades av en fettansamling som stoppat ett avlopp. För att undvika liknande utsläpp har kommunens VA-enhet bland annat arbetat med att skicka information till verksamheter och hushåll om hur de kan minska mängden fett i avloppet. Dessutom har enheten gjort flera andra åtgärder såsom spolning och förbättrad övervakning av pumpstationer.

I samband med vattenvårdsarbetet har kommunen även under året startat upp ett riktat projekt mot fiske-vård. Här har man förutom fysiska åtgärder i och i anslutning till vattendrag och sjöar även tagit fram en instruktion för hur du kan fiska ansvarsfullt. Läs mer om hållbart fiskande på kommunens webbsida.

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
Andel dagvattendammar som har fått tillsyn	60%	31%	3%	0%

79 ST!

Så många enskilda avlopp inventerades av miljökontoret under året. Medarbetarna arbetade på riktigt bra och överskred med råge målet på 63 stycken inventerade avlopp.

BULLER

Minska besvär av buller kopplas till miljömålet
God bebyggd miljö.

Nationellt handlar åtgärder inom miljömålet
främst om att minska bullret från väg-, spår
och flygtrafik.

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Ljudmiljön i Upplands Väsby är främst påverkad av tre riksintressen: järnvägen, E4:an och Arlanda flygplats. Kommunen har löpande arbete för att minska buller från dessa källor och när någon av dessa verksamheter förändras kräver kommunen att bullerstörningarna ska begränsas. Förutom dessa områden påverkas den västra delen av kommunen av buller från Kungsängens övnings- och skjutfält.

Kommunen är involverad i arbetet med att minska påverkan från bullerkällan från Arlandas verksamhet. Kommunen är till exempel delaktig som part i arbetet med Arlandas miljötillstånd och man är även involverad i andra arbeten som verkar för att bullersituationen ska bli så bra som möjligt för invånarna i Upplands Väsby.

Utöver dessa större områden finns andra bullerkällor i form av vägar och verksamheter. Kommunen arbetar löpande med åtgärder för att minska buller på de vägar som identifierats som problemområden. Bland annat har man under året lagt tyst asfalt på Bjursvägen för att minska bullret.

Kommunen tar dessutom hänsyn till buller i samhällsplaneringen, med bland annat bullerutredningar vid detaljplanering samt kontrollmätning av ljud i samband med ansökan om slutbesked i bygglovsansökan. Men trots ambitionerna om att skapa så bra boendemiljöer som möjligt är det svårt att uppnå bra bullernivåer vid nybyggnation i kommunens centrala delar.

Miljökontoret i kommunen arbetar i sin tur med tillsyn över ljudmiljön från bland annat trafik, byggnadsarbeten och restauranger för att begränsa ljudstörningar i bostäder och offentliga lokaler.

Under året har kommunen arbetat med en bullerkartläggning vars resultat lanseras under 2017. Kartläggningen inkluderar olika bullerkällor i kommunen såsom vägtrafik, tåg, flyg och andra bullrande verksamheter samt eventuellt buller från verksamheter i grannkommuner. Kartläggningen visar hur olika områden och vägar är påverkade i kommunen och ligger som underlag för hur man vidare ska prioritera dessa områden, dels för att åtgärda befintligt buller men också för vidare stadsplanering.

"HÖGA AMBITIONER FINNS ÄVEN FÖR FRAMTIDEN"

Avslutningsvis vill jag säga att första året som miljöstrateg i Upplands Väsby inte kunde gått bättre. Jag får dagligen möta engagerade medarbetare som bidrar till att driva miljöarbetet framåt och jag har märkt att det är viljan att tänka och våga gå ett steg längre som gör att Väsby lyckats hålla en hög nivå. Det är kul att se att miljöarbetet ständigt utvecklas, då det både är nuvarande och kommande generationer väsbybor som drar nytta av att leva i en kommun där miljöfrågan tas på allvar. Extra roligt har det varit att vårt arbete uppmärksammas externt vilket har gjort det möjligt för oss att sprida goda exempel till andra kommuner och organisationer samtidigt som vi inspirerats av dem om hur vi kan bli ännu bättre!

Även om det varit intressant att blicka tillbaka på 2016 så vill jag förtydliga att vårt arbete inte slutar med de framgångar vi haft under året utan höga ambitioner inom miljöarbetet finns även för framtiden. Under 2017 har vi påbörjat många arbeten och flera insatser och åtgärder ska genomföras innan året är slut. Till exempel ska det bli intressant att se vilka åtgärder som rekommenderas enligt den bullerkartläggning som blivit klar under början av 2017 och vi ser även fram emot att börja arbeta med de nya ambitiösa klimatmålen för kommunen som kommunfullmäktige ska anta under året.

I januari 2017 blåste vi dessutom liv i Hållbara Väsby, ett projekt som har varit på paus under en tid, vars syfte är att ta fram en strategisk målbild för hur kommunen ska arbeta med FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling här i Väsby och hur vi tar vårt miljöarbete till en högre nivå.

Tack för att ni är intresserade av vad vi gör och jag hoppas att ni är lika spända som jag på att fortsatt ta del av vårt arbete för att ligga i framkant och tillsammans arbeta för en bättre miljö!

Morgan Pettersson, miljöstrateg
Upplands Väsby kommun, maj 2017

Upplands Väsby
kommun